

Piotr Kowolik

"Książki dla najmłodszych : od zera do trzech", Grażyna Lewandowicz-Nosal, Warszawa 2012 : [recenzja]

Nauczyciel i Szkoła 2 (54), 287-289

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Piotr KOWOLIK

Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna
im. Kardynała Augusta Hlonda w Mysłowicach

Recenzja książki: Grażyna Lewandowicz-Nosal,
Książki dla najmłodszych. Od zera do trzech.
Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy
Polskich. Warszawa 2012, ss.118.

Współcześnie przywiązuje się coraz większą wagę do tego, aby kontakt z książką, literaturą, pięknym słowem dziecko rozpoczynało możliwie najwcześniej. Jest to potrzebne dla jego rozwoju intelektualnego i emocjonalnego, dla tworzenia więzi rodzinnych i społecznych. Biblioteki poszerzają krąg swojej publiczności z jednej strony o odbiorców bardzo młodych, a z drugiej zaś strony o ich rodziców, którzy oczekują od bibliotek profesjonalnego wsparcia i porady. Istotnym wyznacznikiem staje się dla bibliotekarza praca z dziećmi, które dorastają w świecie mediów, Internetu i mają kłopoty z przekroczeniem barier dzielących je od magicznego świata literatury.

Wydawnictwo Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich przygotowało nową serię wydawniczą: *Biblioteki – Dzieci – Młodzież*, która poświęcona będzie zagadnieniom literatury dla dzieci i młodzieży, edukacji kulturalnej, kształtowania nawyku czytania – szeroko rozumianego czytelnictwa młodego pokolenia. Chodzi o potrzebę podniesienia poziomu czytelnictwa w Polsce, które gwałtownie spadło. Głównym celem tej serii wydawniczej jest prezentowanie najnowszych wyników badań dotyczących literatury dziecięcej oraz zagadnień jej recepcji i rozwoju czytelnictwa. Ma być inspiracją dla bibliotekarzy pracujących z dziećmi, nauczycieli i rodziców. Zawierać będzie prace najwybitniejszych polskich znawców literatury dziecięco-młodzieżowej.

Pracę otwiera słowo Elżbiety Stefańczyk – przewodniczącej Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich; wstęp profesor Joanny Papuzińskiej-Beksiak – autorki, popularyzatorki i dydaktyka w zakresie literatury dziecięcej oraz zaproszenie do lektury – autorstwa Grażyny Lewandowicz-Nosal.

Książka składa się z dziewięciu rozdziałów i aneksów. Oto tytuły poszczególnych rozdziałów:

1. *Jak dobrać wartościową książkę dla dziecka?* (s.11-20) – małemu dziecku książka jest potrzebna dla rozwoju. Książka dla dziecka

stanowi źródło: komunikacji ze światem, wiedzy, rozwoju wyobraźni i wrażliwości. Całość rozdziału zamyka wykaz pozycji literaturo-
wych.

2. *Książka obrazkowa i książka – zabawka* (s. 21-32) – ta pierwsza książka autorska, w której jedna osoba, jeden twórca tworzy całość – obrazów, tekstów, typografii, całego projektu książki. Wyróżnia się książki obrazkowe – komercyjne (nieartystyczne) i artystyczne. Książka zabawka – stanowi przedmiot wykorzystywany przez dzieci do zabawy łączącej w sobie cechy i książki i zabawki. Na końcu rozdziału – bibliografia.
3. *Formy najpierwsze – kołysanki, zabawy paluszkowe, zabawy na kolankach* (s.33-42). Książka służy do ćwiczenia określonych sprawności i poznawania otaczającego świata. I. Słońska rozróżnia dwa typy wierszy dla najmłodszych:
 - utwory zmienne w swojej treści, składające się z luźnych, wyraźnych obrazów, a ich wartość zawiera się w budzeniu w umyśle dziecka konkretnych sytuacji i przedmiotów;
 - utwory proste, przedstawiające konkretne sytuacje zaczerpnięte z życia i bliskie, operujące dostępnym dla niego słownictwem.
- A. Ożyńska-Zborowska wymienia różnego rodzaju zabawy, takie jak:
 - kołysanki,
 - zabawy kontaktowo-dotykowe,
 - zabawy kontaktowo-naśladowcze,
 - zabawy paluszkowe,
 - zabawy na kolankach.

Autorka temu podziałowi przypisuje konkretne wierszyki i omawia ich zalety w rozwoju fizycznym i psychicznym dziecka. Ta część jest bardzo interesująca i przydatna w pracy. Na poparcie tego w celu rozszerzenia wachlarza możliwości praktycznych wykaz literatury.

4. *Nieśmiertelna klasyka* (s. 43-54), klasyka jest niezbędna do rozwoju dziecka. Tworzy ciąg pokoleń, emocjonalny i kulturowy. Autorka dzieli utwory klasyczne na dwie grupy:
 - pierwszego stopnia (utwory dla dorosłych „zawłaszczone” przez dzieci oraz klasyka klasyki czyli teksty Brzechwy, Jachowicza, Januszewskiej, Konopnickiej, Porazińskiej i Tuwima);
 - drugiego stopnia (wiersze bardziej współczesnych poetów, znane od kilku pokoleń, np. Chotomski, Kern, Papużyńska).

Klamrę spinającą rozważania tego rozdziału stanowi bibliografia.

5. *Baśnie, Biblia, Legendy* (s.55-66). Postawimy pytanie: co opowiadać? Po pierwsze klasykę – baśnie Grimów, Andersena; historie biblijne – arka Noego, Boże Narodzenie; znane wątki legendowe, np. o smoku wawelskim, bazyliuszku; historie z własnego dzieciństwa, ogólnie

o rodzinie, o wakacjach, o ulubionych zabawach, historii zmyślone zupełnie. Autorka podaje 10 rad dobrej bajarki, 7 żalostnego bazarza. Całość rozdziału zamykają informacje o baśniach, legendach, biblii i książkach religijnych z przykładami literaturowymi.

6. *Duże problemy małych ludzi* (s. 67-84) – to dziecięce problemy, do których zaliczamy: lęk przed przedszkolem, problemy z zębami, zasypianiem (lęk przed ciemnością), pojawienie się nowego rodzeństwa w rodzinie oraz rozstania z mamą, temat choroby i śmierci – plus bogata literatura.
7. *To, co otacza – pierwsze książki edukacyjne i nie tylko* (s. 85-92). Autorka charakteryzuje książki edukacyjne najbardziej znane w Polsce, wydawnictwa, obrazki (nazwiska malarzy), naklejki, programy edukacyjne, gry komputerowe, Internet.
8. „*Prawo serii*” – o wydawnictwach seryjnych dla najmłodszych (s. 93-103). Najbardziej znanym przykładem klasycznych serii to: „Poczytaj mi mamo”, „Poduszkowiec”, „To lubię”, „Smerfy”, „Pszczółka Maja”, „Krecik”, „Bolek i Lolek”, „Reksio”. Oprócz serii polskich, wyróżnić należy także serie zagraniczne: Pan Kuleczka, Basia, Franklin, Kubuś Puchatek, Kamyczek, Martynka, Miś i Tygrysek, Słoń Elmer, Bob Budowniczy, Strażak Sam, Bali, Noddy, Clifford, Adibu. Ponadto na rynku wydawniczym czasopism adresowanych do najmłodszych jest wiele.
8. *Kącik dla rodziców* (s. 104-114) – w którym autorka proponuje literaturę poradnikową dla rodziców, czasopisma i strony internetowe. Całość zamyka wykaz literatury.

W aneksie znajdują się cztery listy książek (s. 115-118) polecanych dla dzieci w wieku 0-3 lat ułożone przez Fundację ABCXXI, Filię dla Dzieci Miejskiej Biblioteki Publicznej w Oświęcimiu, Miejską Bibliotekę Publiczną we Wrocławiu oraz miesięcznik „Dziecko”.

Recenzowana książka jest poradnikiem, stąd też teoria została zredukowana do minimum i do przypisów. Wszystkim Czytelnikom życzę wielu przeżyć i refleksji na temat literatury dla dzieci.